

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.008.01.2023

Lucjusz Nadbereżny
Prezydent Miasta Stalowej Woli
Urząd Miasta Stalowej Woli, ul. Wolności 7
37-450 Stalowa Wola

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/087 Zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę wybranych jednostek samorządu terytorialnego na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Stalowej Woli, ul. Wolności 7 37-450 Stalowa Wola, dalej: „Urząd”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Lucjusz Nadbereżny, Prezydent Miasta Stalowej Woli, od 16 listopada 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Określanie potrzeb, organizacja i planowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców.2. Przygotowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 do dnia zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Paweł Adamski, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/96/2023 z 22 marca 2023 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Prezydent Miasta Stalowa Wola nie zapewnił w pełni bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych³.

Świadczą o tym ustalenia kontroli związane z określaniem potrzeb, organizacją i planowaniem dostaw wody w sytuacjach kryzysowych oraz przygotowaniem działań na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej.

W działalności podległego Prezydentowi Urzędu w powyższym zakresie zidentyfikowano szereg nieprawidłowości polegających w szczególności na: [1] nierzetelnym ustaleniu zapotrzebowania na wodę w mieście Stalowa Wola w sytuacjach kryzysowych; [2] braku aktualnych danych o zasobach możliwych do wykorzystania w Mieście w sytuacjach kryzysowych dotyczących dostaw wody; [3] sporządzeniu Planu Zarządzania Kryzysowego z 2016 r. i Planu Obrony Cywilnej Miasta Stalowa Wola z 2013 r. bez wymaganych uzgodnień z Miejskim Zakładem Komunalnym Sp. z o.o. w Stalowej Woli⁴ w zakresie przypisanych mu zadań i posiadanych zasobów do ich realizacji, [4] braku wykazu obiektów tworzących systemy infrastruktury krytycznej w Stalowej Woli w Planie Zarządzania Kryzysowego, [5] braku wieloletniego planu działania w zakresie obrony cywilnej miasta Stalowej Woli, który ujmowałby m.in. objęty niniejszą kontrolą 2021 rok.

W kontrolowanym okresie nie analizowano stanu zabezpieczenia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych z użyciem zasobów MZK. Naruszało to standardy kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁵ w zakresie dotyczącym zapewnienia odpowiedniego systemu monitorowania realizacji celów i zadań przez jednostki podległe lub nadzorowane.

Powołani przez NIK biegli pozytywnie ocenili posiadanie w zasobach MZK automatycznej paczkowarki do dozowania i pakowania wody w woreczki foliowe o pojemności 1 l i wydajności dobowej 36.000 l. Niemniej jednak była ona w stanie zaspokoić zapotrzebowanie fizjologiczne⁶ na wodę mieszkańców Stalowej Woli na poziomie 26%. Analiza biegłych wykazała natomiast, że posiadane przez Miasto zasoby do transportu i dystrybucji wody⁷ były niewystarczające. Pozwalały one jedynie na pokrycie 7,2% dobowego zapotrzebowania fizjologicznego na wodę mieszkańców Stalowej Woli.

Według NIK, powyższe świadczy o niepełnym przygotowaniu działań na wypadek wystąpienia w Stalowej Woli w sytuacji kryzysowej polegającej na braku możliwości dostaw wody siecią wodociągową oraz o niezapewnieniu prawidłowego działania systemu kontroli zarządczej w Mieście.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Sytuacja kryzysowa – każda sytuacja wpływająca na ograniczenie stopnia zaopatrzenia w wodę mieszkańców, w szczególności związana z dostarczaniem wody w warunkach specjalnych, takich jak wystąpienie skażenia, klęsk żywiołowych, awarii urządzeń i sieci wodociągowych, aktów terrorystycznych oraz zagrożenia wojną i działań wojennych.

⁴ Dalej: MZK albo Zakład

⁵ Określone komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. (Dz.Urz. MF z 2009 r. nr 15, poz. 84), dalej Standardy kontroli zarządczej.

⁶ Wyliczenie dotyczy ilości wody, która pokrywa potrzeby niezbędne dla przetrwania ludności i zwierząt gospodarskich (w okresie ograniczonych dostaw przez kilka dni), ustalonej dla ludności na poziomie 2,5 dm³/na osobę na dobę.

⁷ tj. jeden pojazd mogący przewieźć i rozładować zbiornik na wodę o pojemności 1 m³.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Określanie potrzeb, organizacja i planowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców.

Opis stanu faktycznego

1.1. Na dzień 31.12.2021 r. Miasto Stalowa Wola liczyło 56 819 mieszkańców⁹.

Mieszkańcy miasta Stalowa Wola zaopatrywani byli w wodę przeznaczoną do spożycia przez wodociąg sieciowy, ujęcie w Stalowej Woli. Ponadto na terenie miasta funkcjonował wodociąg dla Huty Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli, zasilający zakłady pracy zlokalizowane na terenie byłej Huty Stalowa Wola oraz wodociąg dla Powiatowego Szpitala Specjalistycznego w Stalowej Woli, który zaopatrywał w wodę pracowników i pacjentów Szpitala.

Producentem wody przeznaczonej do spożycia przez mieszkańców z wodociągu dla miasta Stalowa Wola i odpowiedzialnym za zbiorowe zaopatrzenie w wodę w sytuacjach kryzysowych, ujęcie w Stalowej Woli był Zakład, który jednocześnie był odpowiedzialny za jakość wody dostarczonej przez ww. wodociąg.

Producentem wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, z wodociągu dla Huty Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli była firma HSW – Wodociągi Sp. z o.o. w Stalowej Woli, odpowiedzialna jednocześnie za jakość wody produkowanej przez ten wodociąg.

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w Powiatowym Szpitalu Specjalistycznym w Stalowej Woli była wodą mieszaną w proporcjach 50/50, tj.: 50% wody pochodziło z wodociągu dla miasta Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli oraz 50% ze studni głębinowej Szpitala. Powiatowy Szpital Specjalistyczny był odpowiedzialny za jakość wody dostarczanej przez ten wodociąg.

Wodociąg dla miasta Stalowa Wola, ujęcia w Stalowej Woli zasilany był przez 22 studnie głębinowe. Wodociąg dla Huty Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli zasilany był przez 11 studni głębinowych. Zasilanie wodociągu dla Powiatowego Szpitala Specjalistycznego w Stalowej Woli następowało wodą ze studni głębinowej na terenie Szpitala.

Z wodociągu dla miasta Stalowa Wola, ujęcie w Stalowej Woli, w wodę przeznaczoną do spożycia zaopatrywanych było 99,8% ogółu populacji mieszkańców. Wielkość produkcji wody zasilającej wodociąg wynosiła 7657 m³/d. Długość sieci wodociągowej z przyłączami wynosiła 206,4 km.

Z wodociągu dla Huty Stalowa Wola w wodę zaopatrywanych było ok. 11 tys. osób zatrudnionych w zakładach pracy zlokalizowanych na obszarze byłej Huty Stalowa Wola. Wielkość produkcji wody zasilającej wodociąg wynosiła ok. 3 tys. m³/d.

Z wodociągu dla Powiatowego Szpitala Specjalistycznego w Stalowej Woli zaopatrywanych było ok. 420 osób. Wielkość produkcji wody zasilającej wodociąg wynosiła ok. 100 m³/d.

(akta kontroli str. 5-26)

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 r. Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

1.2. Zarząd Miasta Stalowej Woli decyzją z 8.08.2002 r. udzielił Zakładowi zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na czas nieokreślony, dalej: „zezwolenie”.

Zezwolenie zawierało wszystkie elementy wymienione w art. 18 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁰, dalej: „ustawa o zaopatrzeniu w wodę”.

W szczególności w zezwoleniu zostało określone, iż Zakład:

- prowadził będzie działalność gospodarczą polegającą na ujmowaniu, uzdatnianiu i zbiorowym dostarczaniu wody na terenie miasta Stalowej Woli;
- będzie zobowiązany do prowadzenia działalności objętej zezwoleniem na zasadach określonych w ustawie o zaopatrzeniu w wodę oraz na warunkach ustalonych w przepisach wykonawczych, w szczególności do zapewnienia wysokiej jakości świadczonych usług, niezawodności zbiorowego zaopatrzenia w wodę;
- zobowiązuje się do zapewnienia zdolności posiadanych urządzeń wodociagowych, do realizacji dostaw wody do odbiorców w wymaganych ilościach i pod odpowiednim ciśnieniem, w sposób ciągły i niezawodny oraz zapewniając jej należyłą jakość.

W sprawie warunków wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku jej niedoboru, w zezwoleniu zapisano, iż Zakład zobowiązany był do zapewnienia zdolności posiadanych urządzeń wodociagowych do realizacji dostaw wody w wymaganych ilościach a także:

- w przypadku wystąpienia zagrożenia niedoborem wody, określania taryf dla zaopatrzenia w wodę w sposób stymulujący ograniczenie jej zużycia, zwłaszcza w godzinach występowania maksymalnego poboru;
- w przypadku wystąpienia niedoboru wody spowodowanego niedostateczną wydajnością jej ujęć lub ograniczoną przepustowością sieci wodociagowych, opracowania i wdrożenia programu dostaw wody w warunkach jej niedoboru, uwzględniającego rotacyjne ograniczenia lub przerwy w dostawach wody do poszczególnych rejonów miasta.

Godzinowy harmonogram ograniczeń lub przerw w dostawach wody Zakład upublicznił w miejscowej prasie, w sposób zwyczajowo przyjęty w mieście oraz na swojej stronie internetowej.

W zezwoleniu postanowiono, iż w przypadku:

- 1) wystąpienia awarii urządzeń wodociagowych powodującej przerwę i ograniczenia w dostawach wody przekraczające 12 godzin, oraz
- 2) zaistnienia przerw w dostawach wody wskutek siły wyższej, to jest wskutek zdarzeń nagłych, nieprzewidzianych i niezależnych od Zakładu, takich jak klęski żywiołowe (powódź, susza, skażenie ujęcia wody), Zakład zobowiązany był do:
 - niezwłocznego poinformowania o zaistniałej sytuacji odbiorców i upublicznienia informacji w prasie;
 - uruchomienia zastępczych punktów poboru wody rozmieszczonych w sposób umożliwiający korzystanie z nich przez odbiorców usług i upublicznienia informacji o ich usytuowaniu;
 - niezwłocznego przystąpienia do usuwania skutków awarii lub skutków siły wyższej;
 - bieżącego upubliczniania informacji na temat przewidywanego czasu trwania przerwy w dostawach wody.

(akta kontroli str. 27-32)

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 537 tj.

1.3. Na terenie miasta Stalowa Wola obowiązywał Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, (dalej: „Regulamin”), przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 31 marca 2022 r.¹¹ W Regulaminie zapisano m.in. iż określa prawa i obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, dalej: „Przedsiębiorstwo”, oraz odbiorców usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Odnosnie minimalnego poziomu usług świadczonych przez Przedsiębiorstwo w zakresie dostarczania wody zapisano, iż miało ono obowiązek m.in.:

- realizacji dostaw wody do odbiorcy w wymaganej ilości, tj. co najmniej 0,1 m³/dobę i pod ciśnieniem tj. nie mniejszym niż 0,3 MPa;
- realizacji dostaw wody do odbiorcy w sposób ciągły i niezawodny;
- zapewnić minimalną jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi o określonych parametrach;
- dostarczyć odbiorcy wodę z sieci wodociągowej na podstawie zawartej umowy, prowadzić regularną, wewnętrzną kontrolę jakości wody oraz ilości i jakości odprowadzanych ścieków.

W przypadku niedotrzymania przez Przedsiębiorstwo ciągłości świadczonych usług oraz odpowiednich parametrów dostarczanej przez nie wody, miało ono obowiązek:

- poinformowania niezwłocznie odbiorców usług o takich przypadkach na swojej stronie internetowej lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty, w tym wskazać, o ile to możliwe, planowany termin przywrócenia prawidłowego funkcjonowania sieci i odpowiednich parametrów dostarczanej wody;
- zapewnienia odbiorcom usług zastępczych punktów poboru wody w przypadku przerw w dostawie wody przekraczających 12 godzin oraz poinformowania odbiorców usług o lokalizacji tych punktów na swojej stronie internetowej lub w sposób zwyczajowo przyjęty;
- ile jest to możliwe, podjąć niezbędne działania celem przywrócenia ciągłości świadczenia usług i odpowiednich parametrów dostarczanej wody.

Regulamin określał również sytuacje, w których Przedsiębiorstwo, w określony sposób, miało obowiązek poinformowania odbiorców usług o planowanych przerwach lub ograniczeniach w dostawie wody, a także zapewnienie odbiorcom usług zastępczych punktów poboru wody w przypadku przerw w dostawie wody przekraczających 12 godzin oraz poinformowania odbiorców usług o lokalizacji tych punktów, na swojej stronie internetowej lub w sposób zwyczajowo przyjęty.

Regulamin określał również standardy obsługi odbiorców usług, a w szczególności sposoby załatwiania reklamacji oraz wymiany informacji dotyczących w szczególności zakłóceń w dostawie wody i odprowadzania ścieków. Określone zostały również warunki dostarczania wody na cele przeciwpożarowe.

W okresie od dnia 10 września 2018 r. powyższe zagadnienia określone były uchwałą Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 20 lipca 2018 r.¹²

(akta kontroli str. 33-46)

1.4. Prezydent Miasta – szef Obrony Cywilnej Miasta Stalowa Wola wydał w dniu 5 lipca 2004 r. zarządzenie¹³ wyznaczające Prezesa Miejskiego Zakładu Komunalnego w Stalowej Woli Spółka z o.o., na koordynatora gminnego do nadzorowania i koordynowania przygotowań i realizacji zadań wynikających z obowiązku funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych na terenie miasta Stalowa Wola, dalej: „Koordynator”.

¹¹ Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego z dnia 9 maja 2022 r. poz. 2020. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹² Dziennik Urzędowy Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r. poz. 3676. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹³ Zarządzenie nr 2/04 w sprawie wyznaczenia koordynatora gminnego do nadzoru przygotowań publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę do funkcjonowania w warunkach specjalnych.

Do obowiązków Koordynatora należało:

- nadzorowanie przygotowań publicznych urządzeń zaopatrzenia ludności miasta w wodę;
- opracowanie dokumentacji planowych działań zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych;
- sporządzenie planu rozbudowy, przebudowy i modernizacji publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę;
- bieżące uaktualnianie dokumentacji;
- współpraca z koordynatorem wojewódzkim.

(akta kontroli str. 47-50)

Zakład dysponował paczkowarką wody pitnej opisaną w pkt 2.7 oraz był zobowiązany do utrzymania w sprawności technicznej 18 publicznych studni awaryjnych na podstawie umowy, o której mowa w pkt 2.4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W umowie zapisano m.in., iż do obowiązków Zakładu należała realizacja zadań związanych z bieżącą konserwacją i naprawami studni. Czynności w tym zakresie, Zakład był zobowiązany wykonać w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz w roku. Zakład był również zobowiązany do dokonywania na wnioski Urzędu, przy udziale osoby przez Urząd wskazanej, kontrolnych pompowań studni.

(akta kontroli str. 220-222, 270-271, 315)

1.5. Prezydent Miasta Stalowej Woli zarządzeniem z 3 sierpnia 2020 r. powołał Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego; dalej: „Zespół” jako organ pomocniczy w wykonywaniu na obszarze Miasta Stalowej Woli zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

W skład Zespołu wchodził:

- Prezydent Miasta Stalowej Woli, jako Przewodniczący Zespołu;
- Zastępca Prezydenta, jako I Zastępca Przewodniczącego;
- Komendant Ochotniczej Straży Pożarnej Stalowa Wola – Rozwadów, jako II Zastępca Przewodniczącego;
- Sekretarz Miasta i Skarbnik Miasta;
- Naczelnicy siedmiu Wydziałów Urzędu Miasta.

W posiedzeniach Zespołu na prawach członka, w zależności od potrzeb, mogły brać udział inne osoby zaproszone przez Przewodniczącego, reprezentujące:

- Urząd Miasta Stalowej Woli;
- jednostki organizacyjne Gminy Stalowa Wola;
- zespolone służby, inspekcje i straże;
- organy administracji niezespolonej;
- społeczne organizacje ratownicze.

Przewodniczący mógł powołać ekspertów do udziału w posiedzeniach Zespołu, z głosem doradczym.

Zespół, jako organ pomocniczy Prezydenta Miasta Stalowej Woli, w zapewnieniu wykonywania zadań w zakresie zarządzania kryzysowego, podejmował działania polegające na:

- zapobieganiu sytuacjom kryzysowym;
- reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych;
- odtwarzaniu infrastruktury lub jej przywróceniu do pierwotnego charakteru.

Regulamin Pracy Zespołu określał m.in. szczegółowe zadania do realizacji przez Zespół, w poszczególnych fazach zarządzania kryzysowego.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły sytuacje kryzysowe w zakresie dostaw wody dla mieszkańców Stalowej Woli. W związku z powyższym, Zespół nie podejmował działań związanych z niedoborem wody dotyczącym dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 51-61)

W Stalowej Woli nie zostało powołane Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Prezydent Miasta Stalowej Woli wyjaśnił, iż „(...) Miasto Stalowa Wola nie ma obowiązku¹⁴ tworzyć stałego Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, obowiązek¹⁵ taki spoczywa na powiatach i miastach na prawach powiatu. MCZK w Stalowej Woli jest powoływane na czas prowadzenia akcji ratowniczych oraz przeciwdziałania skutkom wystąpienia kryzysu. Jednocześnie miasto zapewnia pełnienie całodobowego dyżuru w celu zabezpieczenia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego, działa dwa całodobowe numery telefonów, obsługiwane przez pracowników Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Stalowej Woli”.

(akta kontroli str. 62-62)

W obowiązujących w okresie objętym kontrolą Regulaminach Organizacyjnych Urzędu¹⁶ zapisano, iż do zadań Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego należy m.in.:

- realizacja zadań związanych z organizacją i działaniem Zespołu;
- opracowywanie dokumentów planistycznych i procedur działania na wypadek sytuacji kryzysowych w mieście;
- opracowywanie dokumentów planistycznych obrony cywilnej i ich aktualizacja;
- opracowywanie rocznego Planu Zasadniczych Przedsięwzięć w Zakresie Przygotowań Obronnych Miasta Stalowa Wola;
- prowadzenie różnego rodzaju ewidencji;
- konserwacja i utrzymanie w sprawności technicznej wszystkich studni publicznych usytuowanych na terenie miasta jako zapasowe ujęcia wody.

Zadania w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego, określone w Regulaminach Organizacyjnych Urzędu zostały przypisane w Karcie zadań stanowiska pracy, pracownikowi zatrudnionemu w Wydziale na stanowisku ds. obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego.

(akta kontroli str. 64-92, 161-164)

Na terenie miasta Stalowa Wola na dzień 31 grudnia 2021 r. funkcjonowały gminne oraz zakładowe formacje obrony cywilnej. W ramach struktur gminnych działały formacje do wykonywania zadań ogólnych (6 formacji) oraz drużyna wykrywania i alarmowania oraz pluton porządkowo-ochronny.

W zakładach funkcjonujących w Stalowej Woli działało łącznie 48 formacji. Do zadań ogólnych było powołanych 26 formacji. Do zadań specjalnych zostały powołane: drużyny wykrywania i alarmowania (9 formacji), formacje ratownictwa medycznego (6 formacji), ratownictwa komunalnego (4 formacje), ratownictwa chemicznego i ekologicznego (2 formacje), zespół do pobierania próbek.

Łącznie w formacjach obrony cywilnej uczestniczyło 453 osoby, w tym:

- w formacjach gminnych – 86
- w formacjach zakładowych – 367 osób.

(akta kontroli str. 62-63, 359-360)

1.6. Prezydent Miasta Stalowa Wola nie otrzymał od Starosty Powiatu Stalowolskiego wytycznych dotyczących zaopatrzenia miasta w wodę na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

W sprawie zasad dotyczących zaopatrzenia miasta Stalowa Wola w wodę na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych, Prezydent Miasta Stalowej Woli podał, iż:

¹⁴ Art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 122).

¹⁵ Art. 18 ust. 1 ww. ustawy

¹⁶ Regulaminy Organizacyjne Urzędu Miasta Stalowej Woli wprowadzone Zarządzeniami Prezydenta Miasta Stalowej Woli: Nr K/86/19 z dnia 20 grudnia 2019 r oraz Nr K/82/21 z dnia 29 grudnia 2021 r.

„Wytyczne do opracowania dokumentacji planowych działań, zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych zawarł Wojewoda Podkarpacki, w załączniku do zarządzenia¹⁷.

Na podstawie posiadanych kompetencji zostało wydane zarządzenie¹⁸ wyznaczające na koordynatora gminnego Prezesa Miejskiego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Stalowej Woli oraz zobowiązujące do przygotowania dokumentacji planowych działań zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych z zakresem i treścią zawartą w załączniku do ww. zarządzenia”.

„Dokumentacja zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla miasta Stalowa Wola” została opracowana w Zakładzie.

(akta kontroli str. 5-26, 47-50, 93-94)

1.7. Zapotrzebowanie wody w warunkach normalnych i w okresie ograniczonych dostaw w mieście Stalowa Wola zostało wyliczone i przedstawione w dokumencie pn. „Dokumentacja zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla miasta Stalowa Wola”. Dokument opatrzony datą listopad 2011 r., zawierający wyliczenie zapotrzebowania wody, został uzgodniony z Koordynatorem Wojewódzkim w Wydziale Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie w dniu 16 kwietnia 2012 r. i zatwierdzony przez Prezesa Zakładu. W takiej samej wersji dane dot. zapotrzebowania w wodę zostały zawarte w Planie Obrony Cywilnej miasta Stalowa Wola z 2013 r.

Wyliczenie zawierało założenia wstępne uwzględniane przy obliczaniu zapotrzebowania wody, tj.:

- a) liczba ludności miasta – 65 000 osób;
- b) okres ograniczonych dostaw niezbędnych wody – 6 tygodni;
- c) okres ograniczonych dostaw minimalnych wody – 6 dni;
- d) przewidywana liczba ludności skażonej – 16 000 osób;
- e) przewidywana ilość odzieży skażonej – 50 000 kg;
- f) przewidywana liczba pojazdów skażonych, dużych – 1 300 szt.;
- g) przewidywana ilość zwierząt gospodarskich w przeliczeniu na duże sztuki – 500 szt.;
- h) przewidywana powierzchnia terenu do odkażania (7% powierzchni umiarkowanego skażenia) – 0,2 km²;
- i) przyjęty obwód stref pożarów przestrzennych – 8 km;
- j) czas prowadzenia odkażania – do 8 godzin od wystąpienia skażenia.

Obliczenie zapotrzebowania wody w okresie dostaw ograniczonych.

- 1) Dostawy niezbędne dla:
 - a) ludności 15 l x 65 000 – 975 m³/dobę;
 - b) zakładów spożywczych – 500 m³/dobę;
 - c) zakładów użyteczności publicznej (50%) – 2 000 m³/dobę;
 - d) potrzeb odkażania – 3 000 m³/dobę;
 - e) zwierząt gospodarskich – 50 m³/dobę;
 - f) celów gaśniczych – 400 m³/dobę;

Ogółem zapotrzebowanie wody – 6 925 m³/dobę

- 2) Dostawy minimalne dla:

¹⁷ Zarządzenie Nr 80 Wojewody Podkarpackiego Szefa Obrony Cywilnej Województwa z dnia 8 czerwca 2004 r. w sprawie wyznaczenia koordynatora wojewódzkiego do nadzoru przygotowań publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę do funkcjonowania w warunkach specjalnych.

¹⁸ Zarządzenie Nr 2/04 Prezydenta Miasta – Szefa Obrony Cywilnej Miasta Stalowa Wola z dnia 5 lipca 2004 r. w sprawie wyznaczenia koordynatora gminnego do nadzoru przygotowań publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę do funkcjonowania w warunkach specjalnych.

- a) ludności 7,5 l x 65 000 – 487,5 m³/dobę;
 - b) zwierząt gospodarskich – 30 m³/dobę;
 - c) zabiegów sanitarnych – 560 m³/dobę;
 - d) zabiegów weterynaryjnych – 2 m³/dobę;
- Ogółem zapotrzebowanie wody – 1080 m³/dobę.

(akta kontroli str. 5-26)

Ustalone przez biegłych zapotrzebowanie na wodę w sytuacji kryzysowej dla 55 475 mieszkańców miasta Stalowa Wola wynosiło:

- dla zaspokojenia potrzeb fizjologicznych ludności – 138,69 m³/dobę;
- minimalnych dostaw wody – 416 m³/dobę;
- niezbędnych dostaw wody – 1154 m³/dobę.

NIK zauważa, że dane dotyczące zapotrzebowania na wodę w sytuacji kryzysowej, którymi dysponował Urząd nie odzwierciedlały aktualnej liczby mieszkańców Miasta. Kwestia ta została opisana w sekcji: „ustalone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 5-26, 332-355)

1.8. W Urzędzie znajdował się, składający z dwóch tomów dokument pn. „Plan zarządzania kryzysowego miasta Stalowa Wola – Stalowa Wola 2016 rok”, dalej: „Plan zarządzania kryzysowego”. Plan zarządzania kryzysowego był opatrzony podpisem Prezydenta Miasta Stalowa Wola jako Przewodniczącego Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Plan zarządzania kryzysowego został zatwierdzony przez Starostę Stalowolskiego.

Plan zarządzania kryzysowego w latach 2020-2022 był czterokrotnie aktualizowany. Aktualizacje nie dotyczyły bezpośrednio spraw związanych z zaopatrzeniem mieszkańców miasta w wodę.

Plan zarządzania kryzysowego został w 2016 r. uzgodniony m.in. z:

- Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego;
- Komendą Powiatową Policji;
- Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej;
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym;
- Powiatowym Inspektorem Weterynarii.

(akta kontroli str. 97-141)

W Urzędzie znajdował się dokument pn. „Plan obrony cywilnej miasta Stalowa Wola – Stalowa Wola 2013 r.”, dalej: „Plan OC”. Plan OC został uzgodniony z Szefem Obrony Cywilnej Powiatu Stalowolskiego – Starostą Powiatu Stalowolskiego i zatwierdzony przez Prezydenta Miasta - Szefa Obrony Cywilnej (SOC) Miasta Stalowa Wola.

Plan OC został w 2013 r. ponadto uzgodniony z:

- Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego;
- Komendą Powiatową Policji;
- Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej;
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym;
- Powiatowym Inspektorem Weterynarii;
- Zarządem Dróg Powiatowych;
- Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego;
- Ochotniczą Strażą Pożarną Stalowa Wola – Osiedle Charzewice;
- Wydziałami Urzędu.

(akta kontroli str. 142-160)

Prezydent Miasta Stalowej Woli w dniu 13 stycznia 2022 r. wydał zarządzenie w sprawie ustalenia podstawowych założeń i kierunków działania w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej miasta Stalowa Wola w 2022 r. Zarządzenie zostało wydane po otrzymaniu zarządzenia Starosty Stalowolskiego z dnia 23 grudnia 2021 r.

w sprawie ustalenia podstawowych założeń i kierunków działania w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu stalowowolskiego w 2022 roku.

W Urzędzie znajdował się dokument pn. „Wieloletni plan działania w zakresie obrony cywilnej miasta Stalowej Woli na lata 2022 – 2026”, dalej: „Wieloletni plan działania OC”, który po uzgodnieniu z Szefem Obrony Cywilnej Powiatu Stalowolskiego – Starostą Powiatu Stalowolskiego, został zatwierdzony przez Prezydenta Miasta - SOC Miasta Stalowa Wola.

Wieloletni plan działania OC został przez Urząd przesłany do Starosty Powiatu Stalowolskiego celem uzgodnienia w dniu 12 października 2021 r.

Urząd nie posiadał wieloletniego planu działania w zakresie obrony cywilnej miasta Stalowej Woli, który obejmowałby m.in. objęty niniejszą kontrolą 2021 rok.

(akta kontroli str. 165-177, 193, 325-331)

W Urzędzie znajdował się dokument pn. „Plan działania w zakresie obrony cywilnej miasta Stalowej Woli na 2022 rok”, dalej: „Plan działania OC na 2022 rok”, który po uzgodnieniu z Szefem Obrony Cywilnej Powiatu Stalowolskiego – Starostą Powiatu Stalowolskiego, został zatwierdzony przez Prezydenta Miasta - SOC Miasta Stalowa Wola.

Urząd nie posiadał rocznego planu działania w zakresie obrony cywilnej miasta Stalowej Woli na 2021 rok.

(akta kontroli str. 176-186)

1.9. W tomie I Planu zarządzania kryzysowego, w Planie głównym zostały zawarte m.in. następujące elementy:

- a) rodzaje zagrożeń, ich charakterystyka i ocena ryzyka ich wystąpienia;
- b) organizacja reagowania oraz obowiązki podmiotów realizujących zadania w ramach reagowania kryzysowego – siatki bezpieczeństwa;
- c) zestawienie sił i środków reagowania kryzysowego w mieście Stalowa Wola;
- d) siatkę współdziałania w procesie zarządzania kryzysowego uczestniczących w realizacji planowanych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej.

W tomie II Planu zarządzania kryzysowego zostały zawarte m.in. następujące elementy:

- a) zadania zarządzania kryzysowego w poszczególnych fazach (zapobieganie, w tym monitorowanie; przygotowanie; reagowanie; odbudowa);
- b) tryby uruchamiania niezbędnych sił i środków, uczestniczących w realizacji planowanych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej;
- c) wykaz procedur reagowania kryzysowego i standardowych procedur operacyjnych;
- d) organizację łączności między podmiotami realizującymi zadania z zakresu zarządzania kryzysowego;
- e) organizację systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania;
- f) zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń;
- g) organizacja ewakuacji z obszarów zagrożonych, zgodnie z oceną zagrożenia na administrowanym terenie; sposoby powiadamiania ludności o planowanej
- h) organizację opieki społecznej, zdrowotnej, pomocy religijnej,
- i) wykaz zawartych umów i porozumień związanych z realizacją zadań zawartych w Planie zarządzania;
- j) ogólna procedura uruchamiania rezerw państwowych;
- k) zasady szacowania strat przez jednostki samorządowe.

Plan zarządzania kryzysowego zawierał elementy określone w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym¹⁹, dalej „ustawa o zarządzaniu kryzysowym” oraz podlegał aktualizacji. W latach 2020 -2022 przeprowadzono cztery aktualizacje planu.

W Planie zarządzania kryzysowego zostały przedstawione charakterystyki ujęć wody na terenie miasta Stalowa Wola oraz wykaz 18 awaryjnych ujęć wody – studnie publiczne, awaryjne.

(akta kontroli str.97-141)

W Planie OC zostały zawarte następujące elementy:

- 1) plan główny;
- 2) aneksów funkcyjnych i informacji uzupełniających;
- 3) części graficznej;
- 4) załączników, w tym wykaz kart realizacji przez podmioty zadań w ramach OC.

Jednym z załączników funkcyjnych Planu OC był Plan zaopatrzenia w wodę. Plan ten przewidywał m.in., że:

- w przypadku unieruchomienia pompowni głównej istnieje możliwość podawania wody do miasta bezpośrednio ciśnieniem pomp głębinowych ujęcia wody;
- w przypadku unieruchomienia sieci energetycznej niezbędne dostawy wody będą zapewnione poprzez zastosowanie agregatów prądotwórczych. (agregat prądotwórczy na ujęciu „Krzyżowe Drogi „o mocy 2000 KW jest w stanie zasilić 7 pomp głębinowych, co umożliwi dostawę około 6000 m³/dobę),
- w przypadku zniszczenia ujęcia miejskiego ludność miasta ma możliwość korzystania z rozmieszczonych w osiedlach studni awaryjnych;
- w przypadku unieruchomienia lub skażenia sieci wodociągowej minimalną ilość wody zapewnia się poprzez pompowanie wody ze studni awaryjnych oraz dowóz wody cysternami lub paczkowanej w folię;
- w razie wystąpienia skażenia biologicznego przewiduje się chlorowanie wody za pomocą chloratora stacjonarnego;
- w przypadku znacznego skażenia terenu stacji uzdatniania wody i zbiorników wody, wodę kieruje się bezpośrednio z ujęcia wody do sieci z uprzednim jej chlorowaniem przy pomocy chloratora przewoźnego;
- w warunkach specjalnych należy zapewnić wzmożoną ochronę wojskową ujęcia wody „Krzyżowe Drogi” o pow. ok. 10 ha w lesie, ujęcia „Stare Ujęcie” o pow. ok. 3 ha w lesie oraz stacji uzdatniania wody i zbiorników przy ul. Komunalnej.

Wieloletni plan działania OC zawierał informacje określone we wzorze stanowiącym załącznik do Wytucznych Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 27 września 2019 r. w sprawie opracowywania rocznych i wieloletnich planów działania w zakresie obrony cywilnej. W Planie, w przedsięwzięciach i zadaniach dotyczących organizacji zbiorowej i indywidualnej ochrony ludności, nie zawarto zapisów odnoszących się bezpośrednio do zaopatrzenia miasta Stalowa Wola w wodę, w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych.

Zapisy ww. Planów były spójne w zakresie spraw związanych z kryzysowym zaopatrzeniem miasta Stalowej Woli w wodę w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 142-160, 165-175)

1.10. W Planie zarządzania kryzysowego nie zawarto wykazu Infrastruktury Krytycznej, dalej: „IK”.

(akta kontroli str. 97-141, 187-188)

¹⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 122 t.j.

1.11. W Urzędzie nie prowadzono dokumentacji dotyczącej dostaw wody w sytuacjach kryzysowych. (kwestia ta została opisana w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 189-190)

1.12. Urząd opracował i przekazał w dniu 18 stycznia 2022 r. do Starostwa Powiatowego w Stalowej Woli w ramach „Oceny stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej dla Miasta Stalowej Woli na dzień 31 grudnia 2021 r.” dane dotyczące zapewnienia dostaw wody pitnej dla ludności i wyznaczonych zakładów przemysłu spożywczego oraz wody dla urządzeń specjalnych do likwidacji skażeń i do celów przeciwpożarowych. Jako własne ujęcia wody wykazanych zostało: dwa ujęcia wody „Krzyżowe Drogi” i „Stare ujęcie”, stacja uzdatniania wody i 18 studni awaryjnych. Ciągłość funkcjonowania dostaw wody zapewniał agregat prądotwórczy, znajdujący się na wyposażeniu ujęcia wody „Krzyżowe Drogi”. Wykazana została również możliwość dostawy wody pitnej w workach foliowych pakowanych w Zakładzie. Jako potrzeby wykazana została budowa dwóch studni awaryjnych.

(akta kontroli str. 191-192)

1.13. W okresie objętym kontrolą, Urząd przeprowadził dwie kontrole, przedmiotem których była realizacja przez Zakład zadania własnego miasta Stalowa Wola w zakresie zaopatrzenia w wodę w latach 2020 i 2021. W trakcie kontroli zostały porównane ilości wody pobranej z dwóch ujęć w ciągu roku, z maksymalnymi ilościami określonymi w pozwoleniach wodnoprawnych²⁰.

Maksymalny pobór ilości wody z obu ujęć określony w pozwoleniach wodnoprawnych wynosił: rocznie - 5 102 700 m³ i na dobę – 13 540 m³.

W 2020 r. łączna ilość pobranej do wodociągów wody z obu ujęć wyniosła 2 796 718 m³ (średnio na dobę 7 641 m³). W 2021 r. łączna ilość pobranej wody wyniosła 2 794 978 m³ (średnio na dobę 7 657 m³).

W trakcie kontroli stwierdzono, iż w Stacji Uzdatniania Wody w 2020 i 2021 r. na wymianę podłoża filtracyjnego wody zużyto materiały w ilościach odpowiednio 65,25 i 68,7 t. W kontrolowanych okresach, na Stacji nie były prowadzone żadne prace i nie wystąpiły awarie.

W protokole pokontrolnym stwierdzono, iż w latach 2020 i 2021 zostało odnotowanych odpowiednio 6 i 7 awarii sieci wodociągowej. Wszystkie awarie zostały usunięte zgodnie z zasadami zapisanymi w Regulaminie i zasadami sztuki budowlanej. W przypadkach dłuższych przerw w dostawach wody pitnej, Zakład udostępniał wodę w workach pakowanych na Stacji Uzdatniania Wody.

W ramach opłaty abonamentowej w latach 2020 i 2021 zostało wymienionych 3 756 i 5 976 wodomierzy.

Stwierdzono również, iż w kontrolowanych latach wydano łącznie 26 ocen stwierdzających przydatność wody do spożycia. Wyniki kontroli PPIS w Stalowej Woli były publikowane na stronach BIP Urzędu.

(akta kontroli str.194-195)

1.14. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpływały postulaty, w tym skargi, wnioski i petycje przedmiotem których byłyby sprawy związane z zaopatrzeniem w wodę w sytuacjach kryzysowych, w tym w zakresie ograniczeń jej dostępności.

(akta kontroli str.196)

²⁰ „Stare Ujęcie” – pozwolenie wodnoprawne ABS.6341.29.2011.III z dnia 22 listopada 2011 r. wydane przez Starostę Stalowskiiego; Ujęcie „Krzyżowe Drogi” – pozwolenie wodnoprawne ABS.6341.41.2014.11 z dnia 27 listopada 2014 wydane przez Starostę Stalowskiiego

1.15. W związku z wejściem w życie w dniu 23 kwietnia 2022 r. ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny²¹, która uchyliła ustawę z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej²² oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin²³, Starosta Powiatu Stalowolskiego pismem z dnia 5 sierpnia 2022 r. poinformował m.in. Prezydenta Miasta Stalowej Woli, iż: „Aktualnie obowiązujące krajowe przepisy prawne nie regulują spraw obrony cywilnej. Obowiązek realizacji zadań obrony cywilnej wynika z przepisów międzynarodowych, czyli m.in. Protokołów Dodatkowych do Konwencji Genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. (...). Stąd też jak poinformował Wojewoda Podkarpacki pismem z dnia 1 sierpnia 2022 r., znak ZK-VI.3122.9.2022 wystosowano pismo do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie wydania opinii na temat sposobu dalszej realizacji zadań z zakresu obrony cywilnej, w tym wypłacania dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego na zadania zlecone z przedmiotowego zakresu. Stanowisko Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w przedmiotowej sprawie zostało wyrażone w piśmie Dyrektora Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego z dnia 2 czerwca 2022 r. (...). Dlatego też, zadania z zakresu obrony cywilnej przewidziane do realizacji m.in. w rocznych i wieloletnich planach działania w zakresie obrony cywilnej zostają zawieszane do czasu wydania nowych przepisów. Z przesłanej korespondencji wynika również, iż Wojewoda Podkarpacki nie będzie już przekazywał jednostkom samorządu terytorialnego dotacji na realizację zadań zleconych z zakresu obrony cywilnej, do czego zobligowany był przez uchylone przepisy prawne”.

(akta kontroli str.197-201)

Odnosnie wpływu uchylenia z dniem 23 kwietnia 2022 r. regulacji prawnych zawartych w ustawie o powszechnym obowiązku obrony RP, określających organizację i zadania władz publicznych w ramach systemu obrony cywilnej oraz braku ich zastąpienia nowymi regulacjami, na zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia miasta Stalowa Wola w wodę w sytuacjach kryzysowych, Prezydent Miasta wyjaśnił, iż: „w obecnym systemie prawnym brakuje uregulowania kwestii zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wody pitnej dla ludności w sytuacji wystąpienia jednego z kwalifikowanych stanów nadzwyczajnych. (...) przepisy nie uwzględniają problematyki rozwiązań systemowych, organizacyjnych oraz planowania i finansowania, które powinny być stosowane w procesie dostaw wody pitnej dla ludności w czasie zagrożeń lub sytuacji kryzysowej”.

(akta kontroli str. 202-204)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Urzędzie nie został opracowany roczny plan działania obrony cywilnej miasta Stalowej Woli na 2021 r. Miasto nie posiadało również wieloletniego planu działania w zakresie obrony cywilnej, który obejmowałby m.in. objęty niniejszą kontrolą 2021 rok.

W sprawie nieopracowania planów działania w zakresie obrony cywilnej miasta Stalowej Woli, rocznego na 2021 r. oraz wieloletniego obejmującego m.in. rok 2021, Prezydent Miasta Stalowej Woli wyjaśnił, że powyższe plany nie zostały opracowane, a przyczyną tego stanu rzeczy w obu przypadkach był brak

²¹ Dz. U. z 2022 poz. 2305 tj.

²² Dz. U. z 2021 r. poz. 372 ze zm.

²³ Dz. U. Nr 96 poz. 850

otrzymania od Starosty Stalowowolskiego dokumentów bazowych oraz wytycznych, na podstawie których opracowuje się przedmiotową dokumentację.

(akta kontroli str.165-178, 186, 193)

2. Plan zarządzania kryzysowego nie był uzgadniany z Zakładem w zakresie dotyczącym planowanych do wykorzystania przedsięwzięć, do czego zobowiązywał przepis art. 5 ust. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

Inspektor ds. Obrony Cywilnej i Zarządzania Kryzysowego wyjaśnił, że brak uzgodnień wynikał prawdopodobnie z niedopatrzenia pracownika, który pisał wymienione plany.

(akta kontroli str. 97-141, 187-188, 361)

3. Plan OC nie został uzgodniony z Zakładem, w zakresie odnoszącym się do działań i zasobów Zakładu.²⁴

Inspektor ds. Obrony Cywilnej i Zarządzania Kryzysowego wyjaśnił, że brak uzgodnień wynikał prawdopodobnie z niedopatrzenia pracownika, który pisał wymienione plany.

(akta kontroli str. 142-160, 361)

4. W Planie zarządzania kryzysowego nie został zawarty wykaz infrastruktury krytycznej, w tym w zakresie dotyczącym zaopatrzenia w wodę. Obowiązek zamieszczenia w Planie zarządzania kryzysowego przedmiotowego wykazu wynikał z art. 5 ust. 2 pkt 3 lit a i k ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym²⁵.

W powyższej sprawie, Prezydent Miasta Stalowej Woli wyjaśnił, iż: „W Planie Zarządzania Kryzysowego miasta Stalowa Wola, najprawdopodobniej przez niedopatrzenie osoby opracowującej przedmiotowy plan, nie został zawarty wykaz infrastruktury krytycznej na terenie miasta Stalowej Woli, w zakresie dotyczącym systemu zaopatrzenia w wodę. Jednocześnie nadmieniam, że brakujące dane zostaną uzupełnione przy najbliższej aktualizacji.

W sprawie infrastruktury krytycznej znajdującej się na obszarze miasta Stalowa Wola, Wojewoda Podkarpacki pismem z dnia 8 lutego 2016 roku do tut. urzędu skierował dokument niejawni związany z aktualizacją przeprowadzoną przez Dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, *Jednolitego wykazu obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej z podziałem na systemy wg stanu na dzień 23 października 2015 r.* Wyciąg z ww. wykazu nie zawierał systemu zaopatrzenia w wodę, ani procedur ochrony”.

(akta kontroli str. 97-141, 187-188)

5. Posiadane przez Urząd informacje dotyczące zapotrzebowania na wodę w sytuacjach kryzysowych nie były aktualne. Ostatnie analizy w tym zakresie przeprowadzono w 2011 r. i nie uwzględniały one aktualnej liczby mieszkańców Gminy Stalowa Wola. (Wyliczenia Urzędu uwzględniały ok. 15% wyższe zapotrzebowanie na dostawę wody w sytuacjach kryzysowych niż wynikało to z opinii biegłych).

W powyższej sprawie, Prezydent Miasta Stalowa Wola wyjaśnił, iż: „Wyliczenie zapotrzebowania na wodę zlecone Miejskiemu Zakładowi Komunalnemu Spółka z o. o. w Stalowej Woli było wyliczone w 2011 roku na podstawie załącznika do

²⁴ Obowiązek taki wynikał z postanowień § 14 Wytycznych SOCK z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie zasad opracowania planów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin.

²⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 122.

zarządzenia²⁶, które zostało uchylone ustawą²⁷ z 30 marca 2001 roku, jednocześnie nie zastąpione nowym aktem prawnym. Wyliczenia i wartości były zgodne z liczbą ludności Stalowej Woli w 2011 roku.

Opracowanie i aktualizacja dokumentacji²⁸ zostało zlecone Zarządzeniem²⁹ Prezesowi Miejskiego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Stalowej Woli. Dokumentacja powstała w listopadzie 2011 roku, aktualizowana była 17 listopada 2014 roku, nie aktualizowano jej pod kątem wyliczenia zapotrzebowania na wodę, gdyż od tego czasu liczba mieszkańców co roku nieznacznie się zmniejsza.

(akta kontroli str. 5-26, 332-355)

6. Urząd nie prowadził dokumentacji dotyczącej dostaw wody w sytuacjach kryzysowych, w tym ewidencji publicznych urządzeń umożliwiających zaopatrywanie ludności w wodę.

Prezydent Miasta Stalowej Woli podał, iż prowadzenie przedmiotowej dokumentacji zostało zlecone Prezesowi Miejskiego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Stalowej Woli.

(akta kontroli str. 189-190)

W ocenie NIK dostawy wody dla mieszkańców Miasta mogą być realizowane przez zewnętrzny podmiot, niemniej jednak zadania z zakresu zarządzania gminą w sytuacjach kryzysowych (w tym zabezpieczenia dostaw wody) zostały na mocy ustawy o zarządzaniu kryzysowym zastrzeżone do wyłącznej kompetencji Prezydenta i winien on w tym względzie posiadać bieżącą wiedzę³⁰.

OCENA CZĄSTKOWA

Określenie potrzeb, organizacja i planowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców Stalowej Woli podejmowane przez Urząd były niewystarczające.

NIK zidentyfikowała szereg nieprawidłowości wskazujących m.in. na: - brak aktualnych danych dotyczących zapotrzebowania na wodę w sytuacjach kryzysowych; - sporządzenie PZK i Planu OC bez wymaganych uzgodnień z MZK w zakresie przypisanych mu zadań i posiadanych zasobów przewidzianych do ich

²⁶ Zarządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 21 września 1995 r. w sprawie zasad zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych (M. P. z 1995 r. Nr 59, poz. 663).

²⁷ Ustawa z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 120, poz. 1268).

²⁸ Dokumentacja zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń w wodę w warunkach specjalnych dla miasta Stalowa Wola.

²⁹ Zarządzenie nr 2/04 Prezydenta Miasta – SOC Miasta Stalowa Wola z dnia 5 lipca 2004 r. w sprawie wyznaczenia koordynatora gminnego do nadzoru przygotowań publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę do funkcjonowania w warunkach specjalnych.

³⁰ Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, w tym w szczególności sprawy wodociągów i zaopatrzenia w wodę, o czym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym .

Także art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przewiduje, że m.in. zbiorowe zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym gminy.

W myśl z art. 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć m.in. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, natomiast zgodnie z art. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków określono obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego i w przepisie tym w sposób enumeratywny określono obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowego, natomiast kwestie związane z zarządzaniem kryzysowym zostały uregulowano m.in. w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym , w tym określono obowiązki poszczególnych organów, łącznie z zadaniami burmistrza w tym zakresie.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 powołanej ustawy organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest burmistrz, natomiast w myśl art. 19 ust. 2 tej ustawy do zadań burmistrza w sprawach zarządzania kryzysowego należy m.in.: kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy, a także organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

realizacji, - brak rocznego planu działania OC na 2021 r. oraz brak wieloletniego planu w zakresie OC, który obejmowałby 2021 r.

OBSZAR

2. Przygotowanie działań na wypadek zdarzeń mogących w istotny sposób ograniczyć stopień zaopatrzenia w wodę mieszkańców.

Opis stanu faktycznego

2.1. W budżecie miasta Stalowa Wola zostały wyodrębnione środki, jako rezerwa celowa na zadania własne z zakresu zarządzania kryzysowego, w wysokości określonej art. 26 ust. 4³¹ ustawy o zarządzaniu kryzysowym. W poszczególnych latach wysokość rezerwy celowej wynosiła odpowiednio: 980,4 tys.; 950 tys. i 930 tys. zł. Środki z rezerwy nie były wydatkowane na zadania związane z zapewnieniem dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 205-207)

2.2. W okresie objętym kontrolą, w Stalowej Woli wykonywane były prace związane z utrzymaniem sprawności technicznej 18 studni publicznych (awaryjnych). Ogólny koszt realizacji zadania wyniósł 16 830 zł i wydatki z nim związane zostały sfinansowane ze środków budżetu miasta.

Ze strony Urzędu, za realizację zadania był odpowiedzialny Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego.

Wykonawca zadań związanych z utrzymaniem sprawności technicznej studni awaryjnych został wyłoniony przez Urząd w postępowaniu w trybie zapytania ofertowego. Potrzeba wykonania prac przy studniach awaryjnych wynikała z ich przeglądów technicznych.

W dniu 17 lutego 2020 r. Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu wystąpił do Prezydenta Miasta z wnioskiem o zabezpieczenie w Wieloletniej Prognozie Finansowej w latach 2021-2023 środków w wysokości 16 830 zł. Powyższe środki związane były z planowanymi do wykonania pracami konserwacyjnymi, zapewniającymi stałą sprawność techniczną 18 studni awaryjnych na terenie miasta Stalowa Wola. Środki we wnioskowanej wysokości zostały zabezpieczone w budżecie miasta.

W dniu 17 lutego 2020 r. Stalowowolskie Centrum Usług Wspólnych dokonało rozeznania rynku i oszacowania wartości zamówienia pn. „Usługa wykonania prac związanych z zapewnieniem stałej sprawności technicznej 18 studni publicznych awaryjnych, zlokalizowanych na terenie Gminy Stalowa Wola”. Analizie i ocenie zostały poddane oferty trzech wykonawców. Wskazana została oferta złożona przez Zakład, z najniższą ceną 16 830 zł (brutto), z którym, jako Wykonawcą, w dniu 4 maja 2020 r. została zawarta umowa³².

Przedmiotem umowy było wykonanie zadań związanych z zapewnieniem stałej sprawności technicznej 18 studni publicznych – studni awaryjnych. Czynności konserwacyjne, przeglądy naprawy studni Wykonawca zobowiązany był przeprowadzać w miarę potrzeb nie rzadziej niż raz w roku zapewniając ich stałą sprawność techniczną.

Potwierdzeniem wykonania zadań określonych w umowie były zapisy w kartach eksploatacji studni publicznych.

(akta kontroli str. 205-207, 220-222)

³¹ Art. 26 [Finansowanie wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego] ust. 4: W budżecie jednostki samorządu terytorialnego tworzy się rezerwę celową na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego w wysokości nie mniejszej niż 0,5% wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, pomniejszonych o wydatki inwestycyjne, wydatki na wynagrodzenia i pochodne oraz na obsługę długu.

³² Umowa BZ-III/5556.1.2020 z dnia 4.05.2020 r. zawarta pomiędzy Gminą Stalowa Wola a Miejskim Zakładem Komunalnym Sp. z o.o. w Stalowej Woli.

2.3. Wojewoda Podkarpacki zarządzeniem z dnia 8 czerwca 2004 r.³³ zobowiązał Prezydenta Miasta jako SOC na terenie miasta Stalowej Woli do opracowania dokumentacji planowych działań zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych.

W załączniku do zarządzenia Prezydenta Miasta – SOC Miasta Stalowa Wola z dnia 5 lipca 2004 r. zapisano, iż dokumentacja zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych powinna zawierać:

- w części opisowej:

- 1) zapotrzebowanie wody w warunkach normalnych i w okresie ograniczonych dostaw (ilości niezbędne i minimalne);
- 2) zestawienie publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę i ich charakterystykę techniczną, w tym dane dotyczące wyposażenia w zespoły prądotwórcze, ich ilość i moc, ilość chloratorów, pomp itp.;
- 3) określenie brakujących ilości (również w ujęciu procentowym zaspokojenia potrzeb) w zakresie:
- 4) ilości i wydajności ujęć wody i studni awaryjnych;
- 5) ilości i mocy zespołów prądotwórczych;
- 6) innych urządzeń i materiałów np. pomp głębinowych, chloratorów itp.;
- 7) dane dotyczące zapewnienia warunków ochrony dla załogi i urządzeń;
- 8) opis przysposobienia publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę do pracy w warunkach specjalnych;
- 9) wykaz prac wynikłych z założonego sposobu przysposobienia w rozbiciu na poszczególne stany gotowości;
- 10) opis czynności niezbędnych do wykonania w przypadku wystąpienia skażenia oddzielnie dla każdego rodzaju skażeń wraz z podaniem wielkości dawek przewidzianych do stosowania reagentów i sposobu ich dawkowania;
- 11) bilans potrzeb materiałowych i sprzętu technicznego z określeniem czasu ich kompletowania, sposobu i miejsca magazynowania i dyslokacji;
- 12) rodzaj i skład służb wodociagowych niezbędnych do obsługi w stanie pełnej gotowości;
- 13) opis organizacji łączności w stanie pełnej gotowości dla potrzeb powiadamiania o skażeniu wodociągu;
- 14) inne – stosownie do potrzeb podejmowania decyzji w zakresie planowania i realizacji zaopatrzenia ludności w wodę w warunkach specjalnych.

- w części graficznej:

- 1) schemat wodociągu z zaznaczeniem charakterystycznych elementów niezbędnych przy jego pracy w warunkach specjalnych;
- 2) rozmieszczenie studni awaryjnych istniejących oraz planowanych do wykonania;
- 3) rozmieszczenie zespołów prądotwórczych stacjonarnych i przewoźnych, chloratorów – istniejących i wynikających z projektowanych potrzeb;
- 4) niezbędne plany z określeniem zamknięć i przełączeń wynikających z założonego przysposobienia w zależności od rodzaju skażenia;
- 5) niezbędne rysunki techniczne pozwalające na realizację przysposobienia wodociągów w poszczególnych stanach gotowości;
- 6) inne – stosownie do potrzeb.

(akta kontroli str. 47-50, 216-219)

W zakresie dotyczącym funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w sytuacjach kryzysowych miasta Stalowej Woli, w okresie objętym kontrolą

³³ Zarządzenie Nr 80 Wojewody Podkarpackiego Szefa Obrony Cywilnej Województwa w sprawie wyznaczenia koordynatora wojewódzkiego do nadzoru przygotowań publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę do funkcjonowania w warunkach specjalnych.

obowiązywała dokumentacja opisana w pkt 1.7 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Dokumentacja zawierała dane dotyczące spraw określonych w załączniku do wyżej cytowanego zarządzenia Prezydenta Miasta z dnia 5 lipca 2004 r. Ostatnia aktualizacja danych zawartych w dokumentacji była przeprowadzona w listopadzie 2014 r.

Dokumentacja posiadała aktualne dane dot. zasobów wody tj. ujęć podstawowych w sieci wodociągowej, studni głębinowych w ujęciach wody, liczby studni publicznych awaryjnych. Jedyna rozbieżność dotyczyła wydajności paczkowarki wody, tj. możliwości wyprodukowania ilości worków wody na godzinę. W dokumentacji podano wydajność na poziomie 2200 worków na godzinę, podczas gdy faktyczna wydajność wynosiła 1500 worków na godzinę (36.000 na dobę).

(akta kontroli str. 5-26, 47-50)

2.4. W okresie objętym kontrolą, w dyspozycji Urzędu Miasta Stalowej Woli pozostawało 18 studni awaryjnych usytuowanych w różnych częściach miasta. Pobór wody z każdej studni zapewniały pompy ręczne. Średnia wydajność wydobywania wody na dobę każdej ze studni wynosiła 21,6 m³, co stwarzało możliwość pozyskania z wszystkich studni 388,8 m³ wody w czasie 24h. Maksymalna wydajność wydobywania wody na dobę każdej ze studni wynosiła 43,2 m³, co stwarzało możliwość pozyskania ze wszystkich studni 777,6 m³ wody w czasie 24h. Studnie nie były przystosowane do pracy z przenośnymi, niezależnymi agregatami prądotwórczymi.

Przeprowadzone w trakcie kontroli NIK oględziny dwóch³⁴ spośród 18 studni awaryjnych wykazały, iż ich stan techniczny umożliwia pobór wody. Otoczenie studni, posadowienie pompy na kołnierzu studni zabezpieczało ujęcie wody przed zanieczyszczeniem. Pompy były zabezpieczone przed nieuzasadnionym użytkowaniem (poborem wody) za pomocą łańcucha metalowego i kłódki. Klucz do kłódki znajdował się w Zakładzie. Nie ustalono szczegółowej procedury używania studni w sytuacji kryzysowej.

(akta kontroli str. 223-251, 300-309)

W trakcie kontroli Najwyższa Izba Kontroli zleciła PPIS w Stalowej Woli przeprowadzenie kontroli dwóch³⁵ spośród 18 studni awaryjnych, znajdujących się na terenie miasta Stalowej Woli. Przedmiotem kontroli było wskazanie, czy woda w poszczególnych studniach awaryjnych spełnia wymagania jakościowe dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy o zaopatrzeniu w wodę, określone w rozporządzeniu z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi³⁶, dalej: „rozporządzenie ws. jakości wody”.

Poniższe wyniki kontroli zostały przedstawione w piśmie PPIS w Stalowej Woli z dnia 12 maja 2023 r.:

1) Kontrola studni awaryjnej przy ul. S. Żeromskiego między blokami nr 1 i nr 3 wykazała, iż jakość wody pod względem mikrobiologicznym w badanym zakresie nie odpowiada wymogom określonym w rozporządzeniu ws. jakości wody, z uwagi na:

- obecność enterokoków w liczbie 4 jtk³⁷/100ml, przy dopuszczalnej wartości 0 jtk/100ml (Tabela 1, część A załącznika nr 1 do rozporządzenia ws. jakości wody);

³⁴ Studnie awaryjne zlokalizowane przy: ul. Żeromskiego między blokami n1 i nr 3; ul. Okulickiego przy budynku nr 24, tył budynku.

³⁵ Studnie awaryjne zlokalizowane przy: ul. Żeromskiego między blokami n1 i nr 3; ul. Okulickiego przy budynku nr 24, tył budynku.

³⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 2294.

³⁷ [jtk] – jednostki tworzące kolonie

- wysoką, ogólną liczbę mikroorganizmów w temp. $22 \pm 2^\circ \text{C}$ po 72 h wynoszącą 213 jtk/1 ml. Zaleca się, aby ogólna liczba mikroorganizmów nie przekraczała 200 jtk/1 ml (tabela 1, część C załącznika nr do rozporządzenia ws. jakości wody);
- barwę – $31 \pm 3 \text{ mg/l PT}$, nieakceptowalna, pożądana wartość tego parametru w wodzie do 15mgPT/l;
- mętność – $17 \pm 2 \text{ NTU}$, nieakceptowalna, zalecany zakres wartości do 1 NTU³⁸,
- odczyn pH – $6,3 \pm 0,1$, przy dopuszczalnym zakresie wartości 6,5 – 9,5.

2) Kontrola studni awaryjnej przy ul. L. Okulickiego 24 przy budynku nr 24 wykazała, iż jakość wody pod względem mikrobiologicznym w badanym zakresie nie odpowiada wymogom określonym w rozporządzeniu ws. jakości wody z uwagi na:

- obecność bakterii grupy coli w liczbie 65 jtk/100 ml, przy dopuszczalnej wartości 0 jtk/100 ml;
- wysoką, ogólną liczbę mikroorganizmów w temp. $22 \pm 2^\circ \text{C}$ po 72 h wynoszącą 300 jtk/1 ml. Zaleca się, aby ogólna liczba mikroorganizmów nie przekraczała 200 jtk/1 ml (tabela 1, część C załącznika nr do rozporządzenia ws. jakości wody);
- barwę – $26 \pm 3 \text{ mg/l PT}$, nieakceptowalna, pożądana wartość tego parametru w wodzie do 15mgPT/l;
- mętność – $13 \pm 2 \text{ NTU}$, nieakceptowalna, zalecany zakres wartości do 1 NTU³⁹,
- odczyn pH – $5,9 \pm 0,1$, przy dopuszczalnym zakresie wartości 6,5 – 9,5.

PPIS w Stalowej Woli w podsumowaniu wyników kontroli podał, iż woda z przedmiotowych studni nie nadaje się do spożycia przez ludzi. Poinformował również, że stwierdzenie czy woda z ww. studni będzie spełniać wymagania rozporządzenia ws. jakości wody będzie możliwe po próbie uzdatnienia wody przez miasto Stalowa Wola i ponownym zbadaniu próbek wody z tych studni.

(akta kontroli str. 254-269, 332-355)

Odnosnie możliwości podjęcia przez Urząd działań skutkujących uzdatnieniem wody ze studni awaryjnych przed jej dystrybucją dla mieszkańców, Prezydent Miasta Stalowej Woli podał, iż: „Urząd Miasta Stalowej Woli ma możliwości i dysponuje środkami niezbędnymi do podjęcia działań skutkujących uzdatnieniem wody do spożycia przez ludzi ze studni awaryjnych poprzez spółkę Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zakład Wodociągów i Kanalizacji, który w swoich zasobach posiada stację uzdatniania wody i laboratorium badania wody oraz wykwalifikowaną kadrę do tego typu działań.

Urząd Miasta wraz z Miejskim Zakładem Komunalnym niezwłocznie podejmą działania mające na celu uzdatnienie wody ze studni awaryjnych i doprowadzenie do zdanej do spożycia przez ludzi. Pierwszym krokiem będzie zastosowanie chloroaminy i wprowadzeniem jej do studni. Po odczekaniu 24 godzin woda zostanie wypompowana ze studni i zostanie przeprowadzone kolejne badanie pod kątem zdatności wody do spożycia przez ludzi”.

(akta kontroli str. 252-253)

Na podstawie zawartej umowy z dnia 4 maja 2020 r. prowadzone były przez Zakład prace konserwacyjne i naprawy studni awaryjnych. W dniach 10 czerwca, w latach 2021 i 2022 przeprowadzane były przeglądy studni awaryjnych wynikiem których było potwierdzenie ich sprawności, wykonanie przeglądów i pomiarów kontrolnych poziomu zwierciadła wody, czyszczenia miejscowych śladów korozji, zagruntowanie i pomalowanie farbą chlorokauczukową. Wykonane zostały również kilkukrotne pompowania kontrolne każdej studni. Przeglądy były przeprowadzane przez komisję, w skład której wchodził pracownicy Urzędu i Zakładu.⁴⁰

³⁸ Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie jakości wody – „akceptowalny przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian: zalecany zakres wartości dla: barwy do 15 mg/l Pt; dla mętności do 1,0 NTU.

³⁹ Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie jakości wody – „akceptowalny przez konsumentów i bez nieprawidłowych zmian: zalecany zakres wartości dla: barwy do 15 mg/l Pt; dla mętności do 1,0 NTU.

⁴⁰ Kwestie dotyczące realizacji przedmiotowej umowy zostały opisane w pkt 2.2 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 220-222, 270-271)

W dniu 26 lipca 2022 r. PPIS w Stalowej Woli przeprowadził kontrolę⁴¹ sześciu⁴² spośród 18 studni awaryjnych. Według protokołu kontroli, jej zakres przedmiotowy obejmował ocenę stanu sanitarnego urządzenia do ujmowania wody i jego otoczenia. Wynikiem przeprowadzonych kontroli było określenie stanu sanitarnego kontrolowanych studni jako dobry.

Zgodnie z opinią biegłych ze względu na brak monitoringu jakości wody oraz brak mobilnej stacji uzdatniania wody, w chwili obecnej 18 studni awaryjnych nie traktuje się obecnie jako źródło wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Należy monitorować jakość wody w studniach awaryjnych oraz opracować metodykę uzdatniania pobranej wody w sytuacji kryzysowej. W przyszłości, studnie te powinny stanowić źródło wody dla beczkowozów w przypadku niezdatności ujęć wody w Stalowej Woli.

Aktualnie utrzymanie studni awaryjnych nie pozwala na ich szybkie wykorzystanie w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej ze względu na brak monitoringu jakości wody oraz brak mobilnej stacji uzdatniania wody.

(akta kontroli str. 272-295)

2.5. Zgodnie z opinią biegłych, w dyspozycji Zakładu, na terenie stacji uzdatniania wody zlokalizowane są zbiorniki wody uzdatnionej (zbiorniki wody czystej) o pojemności Z4 = 3 500 m³ oraz dwa zbiorniki Z2 i Z3 o pojemności 730 m³ każdy (łącznie 4 960 m³). Na terenie stacji uzdatniania wody zlokalizowany jest zbiornik wody surowej Z5 o pojemności 2x375 m³ oraz Z1 o pojemności 150 m³, jednak z uzyskanych danych wynika że Z1 został wyłączony z eksploatacji.

(akta kontroli str. 310-312)

2.6. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. Miasto Stalowa Wola nie dysponowało cysternami i zbiornikami magazynującymi wodę w środkach transportu lądowego lub wodnego, możliwych do wykorzystania w dostawach wody dla ludności, w sytuacjach kryzysowych.

Według podanych przez Urząd danych, cysterny i zbiorniki magazynujące wodę w środkach transportu lądowego lub wodnego nie znajdowały się również w dyspozycji Zakładu, miejskich jednostek organizacyjnych lub innych podmiotów.

(akta kontroli str. 313-314, 316)

2.7. W okresie objętym kontrolą, zasób konfekcjonowanej wody pitnej do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych możliwy był do wykorzystania w formie worków foliowych. Zakład dysponował automatyczną paczkowarką wody o wydajności 36 000 worków na dobę, o pojemności jednostkowej 1l, co dawało możliwość dostarczenia wody w ilości ok. 1500 dm³/h. Zasób wody w ten sposób konfekcjonowanej był własnością i pozostawał w dyspozycji Zakładu.

(akta kontroli str. 315)

2.8. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie nie analizowano stanu zabezpieczenia dostaw wody w sytuacjach kryzysowych z użyciem dostępnych zasobów.

Kwestia ta została opisana w sekcji: „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 317-318)

⁴¹ Kontrole zostały przeprowadzone z urzędu na podstawie art. 1 i art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195 ze zm.), w związku z art. 67 § 1 oraz art. 68 § 1 i § 2 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2021 r. poz. 735 ze zm.).

⁴² Studnie awaryjne zlokalizowane przy: ul. Okulickiego przy budynku nr 24; ul. Siedlanowskiego między budynkami nr 6 i nr 8; al. Jana Pawła II 21 (przy szkole); ul. Metalowców przy budynku nr 6; ul. Dmowskiego przy budynku nr 7A; u. Dmowskiego przy budynku nr 12.

2.9. Do oceny możliwości zorganizowania w Stalowej Woli dostaw wody w sytuacjach kryzysowych, w trakcie kontroli zostali powołani biegli w dziedzinie bezpieczeństwa dostaw wody w sytuacjach kryzysowych⁴³.

W gminie Stalowa Wola nie zidentyfikowano ujęć rezerwowych, które mogłyby realizować zaopatrzenie w wodę w przypadku braku możliwości wykorzystania ujęć wody eksploatowanych w normalnych warunkach (ujęć podstawowych). W przypadku istnienia więcej niż jednego ujęcia podstawowego i/lub studni awaryjnych na ujęciach podstawowych, mogą one być wykorzystane do zaopatrzenia w wodę w szczególnych warunkach, związanych z obszarem objętym sytuacją kryzysową.

Studnia awaryjna S-18a bis na ujęciu „Stare Ujęcie” stanowi awaryjne źródło wody dla sytuacji, w której awarii mogą ulec poszczególne studnie na ujęciu wody. Nie stanowi ona natomiast awaryjnego źródła wody dla gminy Stalowa Wola.

Zgodnie z zapisami „Planu zarządzania kryzysowego miasta Stalowa Wola” oraz „Planu obrony cywilnej miasta Stalowa Wola” przekazanego przez jednostkę kontrolowaną, podczas sytuacji kryzysowej zapatrzenie w wodę może odbywać się z wykorzystaniem 18 studni publicznych awaryjnych tylko w przypadku, gdy jej jakość spełnia wymagania zawarte w aktualnym Rozporządzeniu Ministra Zdrowia. Ze względu na fakt, że obecnie nie ma takiej pewności (brak monitoringu jakości wody), ujęć tych (tj. 18 studni awaryjnych) nie traktuje się obecnie jako źródło wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W analizowanym wariancie założono, że nie działają ujęcia podstawowe „Krzyżowe Drogi” oraz „Stare Ujęcie”. W przypadku stworzenia możliwości uzdatnienia wody pobranej ze studni awaryjnych (sumaryczna wydajność 18 studni to $18 \times 43,2 \text{ m}^3/\text{dobę} = 777,6 \text{ m}^3/\text{dobę}$ oszacowana na podstawie danych z Urzędu Miasta) będzie można potencjalnie pokryć:

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{777,6}{138,69} \cdot 100 = 560,7 \%$
- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{777,6}{416,15} \cdot 100 = 186,9 \%$
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{777,6}{1154,09} \cdot 100 = 67,4 \%$

W przypadku całkowitego braku dostawy wody do miasta, w pierwszych godzinach sytuacji kryzysowej źródło wody mogą stanowić zbiorniki wody czystej oraz zbiorniki sieciowe. Stopień pokrycia fizjologicznego, minimalnego i niezbędnego zapotrzebowania na wodę w sytuacji kryzysowej wyznaczono przy założeniu, że zbiorniki są napełnione w 100% i 70%. W rzeczywistości stopień ten będzie zależeć od aktualnego stanu wody w poszczególnych zbiornikach.

Łączna objętość wody zgromadzona w zbiornikach wody czystej na terenie stacji uzdatniania wody – $4\,960 \text{ m}^3$ przy 100% napełnienia, dla 70% napełnienia objętość wynosi $3\,430 \text{ m}^3$. Brak informacji czy zbiorniki są przystosowane do napełniania beczkowozów.

Czas pokrycia zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej z całkowicie napełnionych zbiorników wodociagowych (100%) wynosi:

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{4960}{138,69} = 35,8 \text{ doby}$
- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{4960}{416,15} = 12 \text{ dób}$
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{4960}{1154,09} = 4,3 \text{ doby}$

Czas pokrycia zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej z całkowicie napełnionych zbiorników wodociagowych (70%) wynosi:

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{3472}{138,69} = 25 \text{ dób}$

⁴³ Postanowienie Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie z dnia 27.04.2023 r. /LRZ.410.008.01.2023/ oraz Postanowienie Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu z dnia 29.05.2023 r. /LWR.4120.5.2023/.

- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{3472}{416,15} = 8,3 \text{ doby}$
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{3472}{1154,09} = 3 \text{ doby}$.

Przedsiębiorstwie wodociągowe dysponuje własną, automatyczną paczkowarką do dozowania i pakowania wody w woreczki foliowe o pojemności 1 dm³. Wydajność dobową paczkowarki 36 000 dm³/dobę (36 m³/dobę).

Stopień pokrycia zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej uwzględniając wydajność paczkowarki wynosi:

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{36}{138,69} = 26 \%$
- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{36}{416,15} = 8,7 \%$
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{36}{1154,09} = 3,1 \%$.

Ilość wody możliwej do rozprowadzenia w ciągu doby - 1,0 m³ x 10 kursów = 10 m³

Ponadto Miasto dysponuje środkiem transportu do przewozu wody pozwalającym na pokrycie zapotrzebowania na wodę podczas trwania sytuacji kryzysowej w ilości:

- fizjologiczne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{10}{138,69} = 7,2 \%$
- minimalne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{10}{416,15} = 2,4 \%$
- niezbędne zapotrzebowanie na wodę – $\frac{10}{1154,09} = 0,9 \%$.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że z opinii biegłych wynika, że zasoby wody, którymi dysponuje MZK pozwoliłyby na pokrycie zaopatrzenia pozwalają na pokrycie zapotrzebowania fizjologicznego, minimalnego oraz niezbędnego w początkowym czasie trwania sytuacji kryzysowej w odniesieniu do wykorzystania zapasu wody zgromadzonego w zbiornikach wody czystej do zaopatrzenia ludności we wodę w czasie trwania sytuacji kryzysowej. Pozytywnie oceniono także posiadaną przez przedsiębiorstwo automatyczną paczkowarkę wody, która podczas trwania sytuacji kryzysowej jest w stanie zaspokoić zapotrzebowanie fizjologiczne mieszkańców Miasta na poziomie 26%, zapotrzebowanie minimalne 8,7% oraz zapotrzebowanie niezbędne 3,1%.

(akta kontroli str. 332-355)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą Urząd nie prowadził analiz w zakresie zabezpieczenia dostaw wody na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej, co naruszało standardy kontroli zarządczej określone w części II.B.6 komunikatu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁴⁴, wskazujące, że:

- należy zapewnić odpowiedni system monitorowania realizacji celów i zadań przez jednostki podległe lub nadzorowane;

zaleca się przeprowadzenie oceny realizacji celów i zadań w celu ich oszczędnej, efektywnej i skutecznej realizacji.

W powyższej sprawie, Prezydent Miasta Stalowej Woli wyjaśnił, iż w latach 2021 – 2023 (I kwartał) nie była prowadzona analiza stanu zabezpieczenia dostaw wody dla sytuacji kryzysowych z uwagi na zabezpieczenie tych dostaw przez Zakład.

W ocenie NIK zadania z zakresu dostawy wody dla mieszkańców Gminy mogą być realizowane przez zewnętrzny podmiot, niemniej jednak zadania dotyczące zarządzania gminą w sytuacjach kryzysowych (w tym zabezpieczenia dostaw wody) zostały na mocy ustawy o *zrządaniu kryzysowym* zastrzeżone do wyłącznej

⁴⁴ Dz. Urz. MF. Z 2009 r., Nr 15, poz. 84.

kompetencji Prezydenta i winien on w tym względzie prowadzić bieżące analizy w tym zakresie.

(akta kontroli str. 317-318)

2. W okresie objętym kontrolą nie były przeprowadzane badania jakości wody w studniach awaryjnych. Ostatnie badania jakości wody zostały przeprowadzone 22 września 2015 r. i objęły osiem⁴⁵ spośród 18 studni awaryjnych.

W opinii biegłych wskazano, że pomimo posiadania przez Gminę Stalowa Wola 18 studni awaryjnych ze względu na brak monitoringu jakości wody oraz brak mobilnej stacji uzdatniania wody, ujęcia te nie mogą być traktowane jako źródła wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W sprawie braku kontroli jakości wody pobieranej ze studni awaryjnych, Prezydent Miasta Stalowej Woli wyjaśnił, iż badania jakości wody nie były regularnie prowadzone z uwagi na fakt, iż urządzenia te nie są objęte obowiązkiem monitoringu prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS) w Stalowej Woli, ponieważ nie stanowią o tym przepisy. Podał również, iż podobnie przepisy nie nakładają obowiązku na gminy przeprowadzania kontroli jakości wody zdanej do spożycia za studni awaryjnych.

(akta kontroli str. 252-253; 300-309; 332-355)

3. Z opinii biegłych wynika, że w przypadku awarii sieci wodociągowej zasoby wody będące w dyspozycji Miasta są niewystarczające, by zabezpieczyć potrzeby mieszkańców. Analiza dotycząca zabezpieczenia w wodę w takiej sytuacji kryzysowej wykazała, że łączne możliwości zaspokojenia potrzeb fizjologicznych mieszkańców wynosiłyby 33,2%⁴⁶. W przypadku minimalnego zapotrzebowania pokrycie wynosiłoby 11,1%, a niezbędnego jedynie 4%.

(akta kontroli str. 332-355)

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie nie analizowano stanu zabezpieczenia dostaw wody w Mieście Stalowa Wola w sytuacjach kryzysowych z użyciem zasobów MZK, co naruszało standardy kontroli zarządczej określone dla sektora finansów publicznych w zakresie dotyczącym zapewnienia odpowiedniego systemu monitorowania realizacji celów i zadań przez jednostki podległe lub nadzorowane. Przeprowadzona przez biegłych analiza wykazała natomiast, że posiadane przez MZK zasoby do konfekcjonowania, transportu i dystrybucji wody pozwalały na pokrycie 33,2% dobowego zapotrzebowania fizjologicznego, 11,1% dobowego zapotrzebowania minimalnego oraz 4% dobowego zapotrzebowania niezbędnego mieszkańców Miasta Stalowa Wola.

W ocenie NIK, powyższe świadczy o nieprzygotowaniu w pełni skutecznych działań na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej⁴⁷ oraz o niezapewnieniu prawidłowego działania systemu kontroli zarządczej w Mieście.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

NIK zwraca uwagę, że opisane w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym nieprawidłowości, wskazują na potrzebę podjęcia przez Prezydenta Stalowej Woli:

⁴⁵ Studnie awaryjne zlokalizowane przy: ul. Żeromskiego między blokami n1 i nr 3; ul. Okulickiego przy budynku nr 24, tył budynku; al. Jana Pawła II przy budynku nr 21; ul. Wojska Polskiego przy budynku nr 3; ul. Wojska Polskiego między blokami nr 6 i nr 8; ul. Obrońców Pokoju przy budynku nr 1, tył budynku; skrzyżowanie ul. Czarneckiej i ul. Krzywej; ul. Energetyków między blokami nr 23 i nr 25.

⁴⁶ 26% zapewniałaby paczkowarka do wody o wydajności dobowej 36.000 litrów oraz 7,2% przy wykorzystaniu pojazdu mogącego przewieźć i rozładować zbiornik o poj. 1000 litrów

⁴⁷ Polegającej na braku możliwości dostaw wody siecią wodociągową.

Wnioski

- działań wzmacniających w Urzędzie kontrolę zarządczą, a to w celu urzeczywistnienia, określonego w art. 68 ust. 1 ustawy o *finansach publicznych*, wymogu zapewnienia realizacji celów i zadań kierowanej jednostki sektora finansów publicznych w sposób zgodny z prawem i efektywny.

1. Planowanie działań kryzysowych związanych z dostawami wody w Mieście Stalowa Wola w uzgodnieniu z MZK.
2. Opracowanie aktualnego wykazu infrastruktury krytycznej w zakresie dotyczącym systemu zaopatrzenia w wodę i określenie procedur realizacji zadań związanych z ochroną tej infrastruktury na terenie Stalowej Woli oraz ich ujęcie w Planie zarządzania kryzysowego dla miasta Stalowa Wola.
3. Zapewnienie rzetelnego obliczania zapotrzebowania na wodę w sytuacjach kryzysowych oraz ujmowanie rzetelnych i aktualnych wielkości w tym zakresie w dokumentacji obejmującej sprawy dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.
4. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie alternatywnych źródeł dostaw wody w sytuacjach kryzysowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 30 czerwca 2023 r.

Kontroler
Paweł Adamski
Doradca prawny

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/